

Vekerdy Tamás a magyar óvodapedagógia elmúlt évtizedeinek pozitív és negatív elemeit összegezte.

Szabolcs Éva Ariés munkásságára építve a gyermekkortörténet mint viszonylag új részdiszciplína jelentőségét és a hagyományos neveléstörténetbe illeszthetőségének fontosságát. taglalta továbbá az Ariás dolgozataival kapcsolatban állást foglalók egymással felelő interpretációit.

Nemes Livia az iskolában kialakuló gyermek-tanár konfliktusok megoldásának fontosságára mutatott rá. Szükségesnek látta a pedagógusok gyermeket megértő és megérteni akaró habitusának a kialakítását. Különösen fontosnak vélte a sikerélmények biztosítását.

Vajda Zsuzsa a magyar családok jellegzetességeiről szolt példák sokaságán keresztül, kiemelve a családi munkamegosztásban történt változásokat.

Szabó Ildikó 8. osztályosokkal és középiskolásokkal végzett vizsgálatainak eredményeit ismertette a nemzetfogalommal kapcsolatban. Rámutatott a politikai és a kulturális nemzetfogalom kettőssége által okozott problémákra. Ez különösen a hazai nemzetiségiek és a határon túli magyarság hovatartozásának meghatározásánál jelentkezett.

Németh András előadásában a reformpedagógia 3 szakaszáról beszélt. Az egyik a századfordulótól az I. világháborúig terjedő elméleti megalapozás korszaka volt. A második a két világháború közötti időszakra terjedt ki, s az Új Nevelési Liga támogatását élvezte. A harmadik szakasz már a nagy reformpedagógiai nemzedéket követte az 1960-as évektől, és Nyugat-Európában az alternatív iskolák jelentkezését jelentette. Ugyanakkor az iskolák széles körében a hagyományos formák maradtak uralkodók.

A gyermek százada volt-e az immár végéhez közeledő? Provokáló kérdés!

Nem, mert hagyta gyermekeit Treblinkában, Lidicében elpusztulni, Afrikában éhen veszni, bányákban görnyedezni. Hagyja, hogy elárassza szívét-lelkét a kulturális szenny.

Igen, mert dolgoztak önzetlen gyermekmentők vészorszakokban, mert szép könyveket, okos játékokat adunk a kezük be...

Azon kell munkálkodnunk, hogy igaz lehessen Kosztolányi költői definíciója: „*Mik is a gyerekek? Emberek gyémántkiadásban.*”

DR. OLÁH JÁNOS

Juhász Gyula Tanárképző Főiskola
Szeged

Pál József: Ferences harmadik rend Szegeden (1919–1944)

A ferences rendet Assisi Szent Ferenc (Francesco Bernardone 1182–1226) olasz katolikus prédikátor és hittérítő alapította.

Vallásos költészete a középkori irodalomra, személyisége a középkor művészetére jelentős hatást gyakorolt. (Virágoskert, Naphimnusz). A magyar irodalom első kéziratosa könyve a Szent Ferenc legendáját tartalmazó Jókai-kódex.

Francesco Bernardone apja gazdag kereskedő volt, aki fiát is annak szánta. Ferenc azonban inkább katonai babérokra pályázott. 1204-ben részt vett az Assisi és Perugia közötti harcokban. Fogságba esett, megbetegedett. Kiszabadulása és felgyógyulása után fogadalmat tett, hogy Istennek szenteli életét. 1205-ben csatlakozott is a kereszteshadjáratra indulókhöz, de csak Spoletióig jutott,

mert ott álmában jelent meg előtte az Úr, és hazájába való visszatérésre szólította fel. Az egyház megmentésére szólító isteni akaratot az Assisi San Damiano (Szent Demjén) templomban hallotta, ahol éppen imádságát végezte:

„Menj Ferenc, építsd fel házamat, miként látod, egész romlásnak indult.” Szent Ferenc szó szerint értette e szavakat, és a dűledező templomok restaurálásához fogott. Három templomot rendbe is hozott. Életének igazi értelmét akkor találta meg, amikor 1209. február 24-én szentmise evangéliumában a következőket hallotta: „Menjetek és hirdessétek: Közel van a mennyek országa. A betegeket gyógyítsátok meg, a halottakat támasszátok fel, a leprásokat tisztítsátok meg. Ingyen kaptátok, ingyen adjátok. Övetekbe ne szerezzetek se arany-, se ezüst-, se rézpénzt. Ne vigyetek magatokkal az útra tarisznyát, se két ruhát, se sarut, se botot...” E szavakat hallva, állítólag így kiáltott föl, Ez az, mit én keresek, ezt óhajtom teljes szívemből cselekedni.” Hogy eleget tegyen az Úr szavának, levetette cipőit, eldobta botját, erszényét, egy öltözetrel megelégedve, bőrvét kötéllel cserélte föl, és az utolsó betűig lelkiismeretesen teljesítette a hallott evangéliumi szavakat.

1209-ben III. Ince pápa Assisi püspöke közbenjárására Szent Ferencet kinevezte az új rend általános főnökévé, és szerpappá szentelte. Szent Ferencnek női követői is akadtak – Szent Klára és társnői-, akik számára 1212-ben segített létrehozni a második rendet. 1220-ban leköszön rendje legfőbb vezetéséről, és átadja Catonai Péternek, hogy az engedelmesség erényét tudja gyakorolni. 1221-ben megalapítja a Harmadik Rendet, a világiak számára.

Magyarországra már Drancesco Bernardone életében eljutottak rendtársai (1228). Szegeden talán már a tatárjárás után megjelentek a ferencesek, de csak 1316-ban említi először oklevél rendházukat a Palánkban, és hogy templomukat a Szentháromság tiszteletére emelték. Ennek emléke a legrégebb szegedi utcának a neve, mely a Palánkot kötötte össze Alsóvárossal: Szentháromság utca. Az alsóvárosi templom és rendház időben és jelentőségében Pannonhalma után következik. Szerepe különösen a török hódoltság idején volt kimagasló.

Az értékes, szép kiállítású mű a szegedi ferencesek történetének időben nem túl távoli, de érdekes szakaszát mutatja be: 1919–1944-ig.

Pál József leírja, hogy a Szeged–Alsóvárosi Ferences Rendházhoz nem csupán a szegedi közösség tartozott, hanem még rajta kívül Délkelet-Magyarország 30–65 helységében élő harmadik rendi tagok is. A kor egyik híres rendfőnöke volt P. Zadravecz István, akinek tevékenységét Bálint Sándor professzor így jellemezte: „(Zadravecz)... visszaállította a klauzurát, újjászervezte, fényesebbé tette a templomi szolgálatot. Különös gondot fordított a lányok és asszonyok lelki gondozására, akiknek háború okozta nagy emberi elhagyatottsága, egyben helytállása ugyancsak megkívánta a vigasztalást és lelki erősítést. Lehetőségei szerint sokat törődött a szegényekkel, elesett öregekkel is.”

A szerző tanulságosan dolgozta fel a szegedi rendi közösség hétköznapijait, ünnepeit, tevékenységét. Munkája régi hiányt pótol.

A könyv ismertetője az egyháztörténet iránt érdeklődő kollégáknak ajánlja figyelmébe Pál József kitűnő munkáját.

Kiadja a Keresztény Értelmiségiek Szövetsége, Szeged és a Magyar Egyháztörténeti Enciklopédiák Munkaközössége, Budapest, 1996. 80. p.

